

УКРАЇНСЬКЕ ХРИСТІЯНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ МОЛОДІ В НІМЕЧЧИНІ
UKRAINISCHE CHRISTLICHE VEREINIGUNG JUNGER MÄNNER UND WEIBLICHER JUGEND IN DEUTSCHLAND

БЮЛЕТЕНЬ

РІК 6.

МІОНХЕН

Ч. 2. (13)

Видає на правах рукопису Головна Управа
Українського Християнського Об'єднання
Молоді в Німеччині.

Herausgegeben vom Hauptvorstand der Ukra-
inischen Christlichen Vereinigung Junger
Männer und Weiblicher Jugend in Deutschland
als Manuskript.

УКРАЇНСЬКЕ ХРИСТІЯНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ МОЛОДІ
В НІМЕЧЧИНІ

UKRAINISCHE YMCA / YWCA

Б Ю Л Е Т Е Н Ь

РІК 6.

Вересень 1964 September

Ч.2/13/

Видає на правах рукопису
ГОЛОВНА УПРАВА
Українського Християнського Об'єднання
Молоді в Німеччині.

+++++
+++++
+++++
+++++
+++++

У ВСІХ СПРАВАХ ПРОСИМО ЗВЕРТАТИСЯ
ДО ГОЛОВИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ УХОМ
НА АДРЕСУ :

ОЛНА S A W Y C K A

8 MÜNCHEN 45, PRAGERSTR. 40/1

+++++
+++++
+++++
+++++

М.ПРУТИЧ.

НЕВМИРУЩИЙ КОБЗАР У ВИКРИВЛЯЮЧОМУ
ДЗЕРКАЛІ КОМПАРТІЇ.

Можна сподіватись, що роки 1961 та 1964 ввійдуть в нашу історію, як роки міжнародних святкувань генія і пророка новітнього українства, Тараса Шевченка. Українці і неукраїнці в усьому вільному і невільному світі врочисто відзначили 100-річчя з дня смерти та 150-річчя з дня народження великого Кобзаря України та вселюдського співця правди і свободи. Завершення цих святкувань було, без сумніву, величаве відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в столиці Америки, дня 27-го червня ц.р., при співучасті стотисячної маси українців.

Як відбулися і відбуваються шевченківські роковини по цей бік залізної завіси, загально відомо. Менш відомо, зокрема молоді, що виростала на чужині, як відбуваються подібні святкування на Рідних землях, в умовах підбольшевицької дійсности. Про міжнародні святкування Тараса Шевченка в 1961 та 1964 роках за залізною заслоною, київський філолог Ю.П. Назаренко зібрав, як повідомляє советська преса, 90 томів документів, що становлять разом біля 25 тисяч сторінок. Дехто з старших читачів нашого Бюлетеня напевно пригадує собі, як виглядали офіційні свята і концерти присвячені пам'яті Тараса Шевченка, Івана Франка чи Лесі Українки під час т.зв. "культу особи". В серпні 1940-го року, кілька тижнів після "визволення" північної Буковини і Бессарабії большевицькою армією, влаштовано в Чернівцях за наказом компартії та з неабияким пропагандистським галасом Федьковичеві роковини. Автор цієї статті, тоді ще молодий студент, пригадує собі добре, як на чернівецькому кладовищі, біля могили Зеленої Буковини, одну з "урочистих" про -

мов виголошував тодішній сталінський "гавляйтер" в Україні, усім відомий Микита Сергійович Хрущов. Про Осипа Юрія Федьковича в цих стереотипних та нудних промовах майже не було згадки. Натомість з властивим партійним демагогам і агітаторам патосом говорилося про "геніяльного батька народів", про "рідну" комуністичну партію більшовиків та про "непереможну червону армію", які "визволили трудящих" північної Буковини і Бессарабії з-під нестерпного гнету румунських боярів і т.п. Сама лиш згадка імени Сталіна викликала в присутніх, мабуть шляхом умовних рефлексів, "бурю аплодисментів". Так воно було в історичному вже періоді "культу особи" ! А як справа представляється сьогодні ?

Як відомо, московська компартія продовжує русифікаторську політику царату далеко рафінованішими методами. Перфідно прихована, але нещадна боротьба проти української мови, літератури і культури є одним із головних засобів для здійснення офіційно прийнятої програми т.зв. "злиття націй", тобто перетворення всіх мешканців ССРСР на росіян. Розвиток сучасної художньої літератури в Україні компартія різними засобами гальмує, а ту революційну духову зброю, яку являють собою безсмертні твори Шевченка, вона намагається нахабним фальшуванням знешкодити і використати для своєї облудної пропаганди.

Шевченківські святкування відбуваються в советських школах і різних учбових закладах, де їх використовується /святкування/ як пропаганду для комуністичної партії, нібито ідеї Шевченка про волю і свободу українського народу в умовах теперішнього комуністичного суспільства вже здійснилися.

Не краще представляється справа і поза учбовими закладами, в т.зв. клубах художньої самодіяльності, будинках культури та народних театрах. "Люди, яві випадають з-під впливу партії, легко можуть потрапити під вплив ворожої

Ідеології", пише Г.К.Сидоренко у вступі до курсу лекцій для студентів філологічних факультетів університетів УРСР п.н. "Основи літературознавства" /В-во київського університету, 1962, ст. II/. Знаючи опозиційні настрої чималої частини української молоді та бажаючи запобігти небажаним несподіванкам, партія заздалегідь подбала про те, щоб й "всенародні ювілейні дні", присвячені пам'яті великого поета, відбувалися за визначеною нею "нормою". Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР видало в 1961 році п.н. "Невмирущий Кобзар" репертуарно-методичний збірник матеріалів до шевченківських вечорів-концертів, в якому крім репертуару вміщені режисерські поради виконавцям та примірні програми концертів, присвячених великому поетові. У вступі до такої "примірної програми" читаємо: "Влаштування в клубі концерту, присвяченого пам'яті Т.Г.Шевченка, — почесна і відповідальна справа. Засобом мистецтва треба показати всенародну любов і шану до великого Кобзаря, до його невмирущої сили творчості, розкрити глибину його пророчих слів про майбутнє оновлене життя "в сім'ї вольній, новій", показати певний зв'язок життя і боротьби поета за щастя свого народу з життям і боротьбою його нащадків, радянських людей, за остаточну перемогу комунізму в нашій країні, за мир у всьому світі, проти імперіялістичних паліїв світової війни".

Така правда, як на вербі груші, каже народня приказка. Влаштування концерту, присвяченого пам'яті Шевченка, безперечно, почесна і відповідальна справа, але сугестія, що СРСР, ця найбільша і в історії людства мабуть остання колоніальна імперія, є тією "сім'єю вольною, новою", що про неї мріяв Тарас Шевченко, це вже нахабний глум облудної совєтської пропаганди! Та як каже інша приказка, — з брехні люди не мруть, та й інші їм віри не ймуть.

У згаданому репертуарно-методичному збірнику подається театралізована літературно-музична композиція заслуженого

артиста УРСР Ростислава Івицького п.н. "Слово про Кобзаря", а також поезії деяких відомих поетів, як Рильський, А.Ма - лишко, Д.Павличко, популярні пісні на слова Т.Шевченка та український хоровод-веснянка "Марина". Як зазначено в порадах виконавцям, за своєю сценічною архітектонікою і характером матеріялу композиція "Слово про Кобзаря" - це своєрідний зразок художньої доповіді про життя і діяльність Т.Г.Шевченка. В текст композиції увійшли поезії Т. Шевченка та його сучасників, уривки з "Щоденника" поета, його листування, автобіографія, а також архівні документи, протоколи слідства, спогади та цитати відомих культурних та політичних діячів тощо. Музичне оформлення композиції з українських та російських народних пісень, а також з творів М.Лисенка, Я.Степового, К.Стеценка, М.Глінки, Р.Шумана, казахських та негритянських мелодій. Нічого не маємо проти українських та російських народних пісень, але не легко нам догадатись, щоб, наприклад, шукають між музичними "номерами" у композиції "Слово про Кобзаря" такі пісні як "Йшли корови із діброви" чи "Ей, ухнем" !

Сценічно композиція вміло побудована, її дія розвивається напружено та й гостро виражений в ній конфлікт між двома протилежними силами, які борються між собою: Т.Шевченко і поневолений український народ - з одного боку, а московський цар з своїми прибічниками - з другого. Композиція має сім фрагментів /режисерських куоків/ : 1. Пролог /Рече та стогне Дніпр Широкий/; 2. Арешт; 3. В казематі ; 4. На засланні; 5. Воля; 6. Друзі; 7. Безсмертя. Із фрагментів будується сюжетна лінія, яка має відтворити найвишні значніші сторінки життя й діяльності Шевченка. Для виконання словесної частини композиції передбачено п'ять читців: читці 1-й, 2-й і 3-й виконують тексти, умовно кажучи, від Шевченка і його прихильників, а читці 4-й і 5-й, від царя-самодержавця і його прислужників.

Яке ж ідейне спрямування композиції "Слово про Кобзаря"? В порадах виконавцям знаходимо на це питання таку відповідь: "В композиції необхідно художніми засобами створити незабутній, безсмертний образ Т.Г.Шевченка, показати велич народного поета, його літературний геній, мудрість, стійкість і пристрасть непримиренного борця за свободу і щастя поневоленого люду." Головною думкою чи лейтмотивом композиції мали б бути відомі слова із листа Т.Шевченка до редактора журналу "Народное чтение": "Історія мого життя складає частину історії моєї батьківщини". Все було б гаразд, якщо автор композиції не мусів би в її тексті віддати партії вимагану данину, за що, однак, не збираємося його осуджувати, бо як пише І.Кошелівець у висновках до своєї книжки п.н. "Сучасна література в УРСР" /В-во Пролог, 1964/, бути українським письменником у соєтчині - це подвижництво.

Пригляньмося ближче, як закінчується останній фрагмент цього "Слова про Кобзаря", фрагмент, який мав би "звучати апофеозом всієї композиції і стверджувати безсмертя геніального Кобзаря"! Читець 4/представник царської влади / читає приказ київського губернатора: "Сьогодні на пароході повезут в город Канєв тєло умершего Шевченко, где і предполагают предать єго землє. Так как при погребєнніі будєт большое стєченіє народа, то я предпїсываю...прїнять надлєжашчіє мєри к сохранєнію порядка..." Хор і оркестра виконують "Заповіт". Читець 2. продовжує:

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте...

Читець 4 докінчує читати приказ:... По соглашенію єго вице-сокопревосходїтельства с мїністерством внутрєннїх дел, прїзнаю необходимым прїостановїться, впредь до особїх распоря-

жоній, с разрешенієм какіх би то ні било чествованій па -
мяті малорусского поета Шевченко, носящих публічно-обще -
ственный характер". Читець 3. цитує В.І.Леніна: "Запреще -
ніє чествованія Шевченко било такой превосходной, велико -
лепной, на рѣдкость счастливой і удачной мѣрой с точки зрѣ -
нія агітаціі протів правітельства, что лучшей агітаціі і
представіть себе нельзя!" - Читці 1, 2 і 3 рецитують разом

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом...

Читець 1 /від Шевченка/: "Нехай житом, пшеницею, як золо -
том, покрита, не розмежованою останеться навіки од моря
до моря - слов'янська земля."

Чому московська компартія не забороняє вшанування
пам'яти найбільшого сина українського народу виразно ви -
ходить з наведеної ленінської цитати, а визначений парті -
єю лейтмотив дозволених шевченківських свят зводиться до
дивовижного твердження, що мрії великого поета-революціо -
нера про створення сім'ї народів вольної і нової здійсне -
но в найбільшій в історії людства колоніальній імперії ,
якій на ім'я СРСР.

Та хто ж краще вмів писати і читати "між рядками" ,
як не наші земляки в поневоленій батьківщині ?

В тому ж репертуарно-методичному збірникові, присвя -
ченому невмирущому Кобзареві, вміщено, між іншим, поезію
недавно померлого М.Рильського п.н."Слово про рідну матір".
Хоч і в ній знаходимо неминучу данину партії, то все-таки,
на закінчення, цитуємо з неї дві знаменні строфи:

Хто може випити Дніпро,	Настане день, настане час -
Хто властен виплескати море,	І розіллеться знов медами
Хто наше злото-серебро	Земля, що освятив Тарас
Плугами кривди переоре,	Своїми муками ділами,
Хто серця чистого добро	Земля, що окрелив Тарас
Злобою чорною поборе?	Громовозвукими словами.

.....

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

І виріс я на чужині,
І сивію в чужому краї:
То садинок мені
Здається - кращого немає
Нічого в Бога, як Дніпро
Та наша слава країна...
Аж бачу - там тільки добро,
Де нас нема. В лиху годину,
Якось недавно довелось
Мені заїхати в Україну,
У те найкраще село...
У те, де мати позивала
Мене малого і вночі
На свічку Богу заробляла,
Поклони тяжкі б'ючи,
Пречистій ставида, молила,
Щоб доля добра любила
Її дитину...Добре, мамо,
Що ти зарання спати лягла,
А то б ти Бога прокляла
За мій талан.

Аж страх погано
У тім хорошому селі:
Чорніше чорної землі
Блукать люди; повсихали
Садки зелені, погнили
Біленькі хати, повалялись,
Стави бур'яном поросли.
Село неначе погоріло,
Неначе люди подуріли,
Німі на панщину ідуть
І діточок своїх ведуть!...

.....
І я, заплакавши, назад
Поїхав знов на чужину.
І не в однім отім селі,
А скрізь на славній Україні
Людей у ярма запрягли
Пани лукаві.

Погано жузе, страх погав
В оцій пустині пропадуть.
А ще поганше на Україні
Дивитись, плакати - і мовчать !

...

УКРАЇНСЬКІ ПРОТЕСТАНТИ.

Серед нашої громади на чужині втерся і незмінно триває звичай називати та респектувати тільки дві традиційні українські церкви: православну і греко-католицьку. Не береться до уваги факту, що значну частину українців у діаспорі, а, мабуть, ще більшою мірою в Україні, становлять протестанти різних деномінацій. Вони згуртовані у своїх церковних громадах, друкують книжки й часописи, відбувають всілякі наради та зустрічі, словом, творять частину нашого релігійного та суспільного життя.

В засаді цілком не важливо чи наші протестанти членні, а чи ні. Важить передусім те, що вони українці, отже наші брати, і вони мають бути визнавані органами нашого громадського життя як рівнорядні та рівноправні члени громади. Це мало б бути самозрозумілим, але, на жаль, так не є. А хто ж може привласнювати собі право клясифікувати українців, на підставі їхнього віровизнання, на кращих і гірших? Коли дискримінація практикується ще й тепер, в часі оживленого екуменічного руху, то це таки непростиме назадництво і провінційщина. Тепер у всьому світі виявляється шляхетна туга за християнською єдністю, проповідується толерантність і пошану до інших віровізнань, християнських, але також і нехристиянських. До свідомості нашої громади потужна хвиля екуменізму ще, мабуть, не дійшла!

Папа Іван XXIII створив, найбільшою мірою, атмосферу християнського зближення, співпраці, а далі, вже, й поєднання. Його наслідник папа Павло VI у своїй енцикліці "Еклезіям суам" пише, що розпочатий "еккуменічний діалог" між католицькою церквою й іншими християнами, треба провадити далі в "сердечний спосіб".

В дусі співпраці і перспективного поєднання християнських церков працювали II Ватиканський собор, Панправославна конференція на острові Родосі і III Конференція Світової Ради Церков у Нью - Делі. Ця остання згуртовує 209 протестантських, англіканських, православних, старокатолицьких та інших церковних громад у 80 країнах світу. До цього могутнього руху повинні й українці включитися і дати свій вклад та приклад практичними виявами толерантності, наближення і співпраці між українцями різних визнань.

Мабуть український загаль на чужині просто не усвідомляє собі, що наші протестанти становлять великий процент громади. В газеті "Євангельська правда"/Торонто УІ.1964/ пастор М.Фесенко подає декілька цікавих даних. Отож, згідно з офіційною статистикою перепису людности в Канаді /1961 р./ українцями задеклярувалися 473.337 осіб. Вони подали свою релігійну приналежність так:

греко-католицьку.....	157.559.	/33.3%/
православну.....	119.219	/25.2%/
протестантську.....	102.234	/21.4%/
римо-католицьку.....	79.638	/16.8%/
жидівську.....	671	/ 0.1%/
інші	15.016	/ 3.2%/

Разом.....473.337 /100% /

Ці дані, поскільки вони відповідають дійсності, є дуже цікаві. Вправді, могли зайти деякі поплутання, але на всякий випадок опитувані особи подали свої відповіді цілком свobodно та довірно.

Ще треба відмітити, що напевно досить багато осіб тільки номінально належать до тої чи іншої релігії, бо вони фактично індиферентні. Це стосується більшою мірою православних, греко-католиків і римо-католиків, ніж протестантів. Українські протестанти це особи, що або самі,

або щонайвище їхні батьки, відійшли з власного рішення від традиційних наших церков, і тому ледве чи вони релігійно індиферентні.

В поданих числах вражає наступне: греко-католики становлять вправді найчисленішу групу, але не мають абсолютної а тільки релятивну більшість, докладніше, одну третину. Православні творять одну четверту, а протестанти дещо більше, ніж одну п'яту громади. В 1951 р. згідно з переписом людности в Канаді, наших протестантів нараховувано всього 50.416 осіб. Отже на протязі 10 років їх кількість більше ніж подвоїлася, переважно коштом інших віровизнань. Незвичайним явищем є велика кількість українців-римокатоликів, а просто сенсаційним є факт українців жидівського віровизнання. І то не в Україні, а в Канаді.

Українські протестанти творять також численні громади в США. В інших країнах нашого поселення їх кількість ва- жить менше, хоча навіть у сутокатолицьких країнах Латинської Америки існують наші протестантські громади. вони, на жаль живуть часто відгороджені від решти українства і часто попадають під "опіку" росіян. Вина у цьому менша на- ших протестантів, ніж інших, які не пригорнули їх з відкри- тим серцем до нашої громади.

Коли наші протестанти такі численні, то виринає запи- тання, чому так мало їх бере активну участь в житті нашої громади на чужині? Відповідь дає на це пастор Фесенко у згаданій статті: "Причин до цього кілька. В першу чергу скрите, і часто відверто вороже ставлення нашого церковно- го і громадського проводу... В більшості місцевостей, пред- ставників українських евангеликів у громадських організа- ціях ніколи публично не визнавалося і не запрошувалося до громадських функцій... Часописи все пишуть про лише " дві українські церкви", даючи нагоду читачам самим поділити церкви на українські й не-українські".

У нас немає жодного сумніву, що українські протестанти є такими ж самими патріотами, як й інші. Це вони доказували своєю поставою в нещодавньому і своєю діяльністю і тепер. Пастор Фесенко пише далі цілком правильно таке: "Нам здається, що є непростимим безглуздя для деяких провідників української громади і деяких редакторів часописів продовжувати П О Л І Т И К У бойкоту... Чи можна назвати мудрим наставленням, в часи боротьби народу за свою волю, списування /скреслювання/ з активу більше сто тисяч ідейних віруючих людей?... Чи репрезентація українців є повна без великого сегменту протестантів?" /В даному випадку йдеться тільки про Канаду - автор /.

Віровизнання є особистою справою і нікому не пристойить втручатися в сумління іншої особи. З українського громадського становища не йдеться про визнавання якихсь диких звіроднілих, антигуманних чи публично непристойних сект, а про християн, що дуже високо держать особисту та громадську мораль, активно плекають гуманітарність і є творчим та конструктивним елементом у високо цивілізованих країнах Заходу.

Українські протестанти групуються у таких деномінаціях: Злучені церкви, Англіканська, Лютеранська, Баптистська, Пресвітерська і П'ятидесятницька. Інші церкви відіграють тільки дуже малу роль..

х

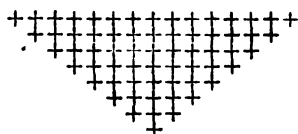
Про глибокий патріотизм наших протестантів свідчить, напр., факт, що з нагоди відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, відбулася спеціальна сесія Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці /УЄО ПА/, на якій схвалено ряд гарних і підбадьоруючих резолюцій. але в пресовому комюніке з нагоди цього собору із здивуванням та обуренням читаємо таке: "...Не порушено справи недопущення до молитви під час відкриття пам'ятника Шевченкові...представ -

ника українських протестантів...Цей вияв релігійної дискримінації та нетерпимости безперечно обурих не тільки українських протестантів, але й багатьох інших українців та неукраїнців". До обурення є цілком достатні підстави. Недопущення до молитви наших євангеліків не може бути нічим виправдане, ані навіть злагіднене якимись спеціальними умовами. Воно є просто висловом фатальної нетолеранції і заскоружлості. А треба усвідомити, що пам'ятник Шевченкові відкрив Айзенгауер - пресвітеріянин, а почесний комітет очолював Труман - баптист.

Хочемо натомість висловити признання нашим протестантам за те, що вони на таку образу не зареагували з свого боку якимсь невідповідним посуненням, а навпаки відклали своє становище у цій справі до ділового обговорення на наступну ділову сесію Собору УЄО ПА.

Нам добрі приклади, видно, мало помагають. В Німеччині співіснують і співпрацюють гармонійно без дискримінації католики і євангеліки і шанують одні других. В українській організації, яка об'єднує всі християнські віровизнання і вже 16 років існує і працює в Німеччині - Українське Християнське Об'єднання Молоді /УХОМ/ - є членами право - славні, католики і євангеліки, які гармонійно працюють між собою. Разом з тим УХОМ провадить корисну для української справи роботу. У дружній і важливій співпраці з різними німецькими і екзильними національними групами УХОМ користується довір'ям і повагою.

Б.К.

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ.

..Пролог, не епілог....
І.Франко.

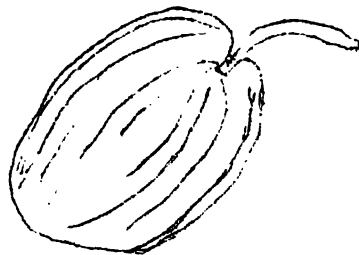
Так, ми пролог. У вас і королі,
І шибениці, і церкви, й картини,
А ми - лиш проба першої людини,
Нас тільки вчора зліплено з землі.

Ми ще ніколи не були собою,
Не підіймали стяга на морях,
Ні по чужих невиданих краях,
Де квіти квітнуть барвою новою.

Ми без'язики, безіменні ми -
Німа вода холодного свічада,
Слизький туман. Ми привидів громада,
Що непомітно ходить між людьми.

Народи й царства. Днів і поколінь
Моря дзвінки. Дивуйтесь немогутнім.
У давнім ваше, наше у майбутнім.

:::::

Ф.КОВАЛЬ.

ОСТАННІЙ З "П'ЯТИРНОГО ГРОНА".

Весною цього року сколихнула наше серце сумна і трагічна вістка про пожежу бібліотеки київської Академії Наук. Приблизно два місяці пізніше наспіла друга сумна вістка: не стало поета Максима Рильського. Хоч ця остання нормальна, природна подія – бо кожне життя кінчиться смертю – все ж таки зазнаємо душевного потрясення, коли смерть забирає від нас видатну людину, яка доклала свої цеглини до культурної будови українського народу.

Рильський давно вже відомий на рідних землях і поза кордонами України як видатний поет, місце якого в українській літературі здалека яскраве. Це постать, що в нашій поезії зайняла одно з чільних місць. Зараз, коли вже життєво-творчий шлях його закінчився, спробуємо накреслити його особистий, літературний і громадський портрет.

Максим Тадейович Рильський народився 19 березня 1895 р. в селі Романівці Попільнянського району на Житомирщині /за "Літературною Україною" від 28.7 ц.р./ в родині українського поміщика /Ю.Лавриненко у "Розстріляному відродженні" місцем його народження подає Київ/. Його батько Тадей був провідником руху т.зв. "хлопоманів", які намагалися повернути назад спольонізоване нанство. Хоч Максим виростав у несприятливих національних умовах, коли українську мову заборонено було по школах, а культуру нашу переслідуювано, батько дав йому українське виховання і національну свідомість. Дитинство він пережив в Романівці. Його мати селянка мала чималий вплив на його знання народної мови, народної пісні та національних традицій.

Майбутній поет закінчив гімназію в Києві, потім там же студював спочатку медицину, а пізніше філологію. Між роками 1919 і 1929 він викладав українську мову і літературу

по селах Попільнянського району, потім в другій залізничній школі в Києві, на робітничому факультеті Київського університету та в Українському інституті лінгвістичної освіти. Найтяжчі роки революції Рильський, щоб рятуватися, пережив на селі, де став захоплюватися мисливством і рибальством, поринаючи одночасно у стоси книг.

Писати почав дуже рано, бо вже на 15-му році життя видав першу свою збірку віршів "На білих островах". Уже сама назва свідчить про заглиблення поета в інший, вимріяний світ, далекий від прикрої дійсності. В той час друкує він свої поезії в журналі "Українська Хата". Уже під час революції і після неї почали з'являтися його збірки, як гриби по дощі. Українську національну революцію Рильський привітав віршем "Голос відродження" в журналі "Шлях". 1917 р. виходить його збірка "На узліссі", і рік пізніше "Під осінніми зорями". Першою його зрілою книжкою слід уважати "Синю далечінь", яку критика називає поетичною перлиною, з інтимним поєднанням відчуття гармонії природи і вікових пригод людського духа. Незабаром він видає зрілі збірки: "Поеми", "Крізь бурю і сніг", "Тринадцята весна", "Де сходяться дороги", та "Гомін і відгомін", книжки до зрілого майстра і тонкого знавця української мови.

На цьому ми хотіли б закінчити про перший період творчості Рильського, коли він ще міг бути собою і дав українській літературі вартісні твори. Другий період це вже служіння режимові і окупантові, і хоч поет випустив цілий ряд книжок, не збагатив ними української культури. Однак вартісна його літературна творчість не була би вичерпаною, якщо б ми поминули його переклади. У 1928 р. Рильський здивував своїх земляків і чужинців своїм прекрасним конгеніальним перекладом "Папа Тадеуша" Міцкевича. Не менш гарними були і переклади "Кримських сонетів". Високої майстерності перекладу досягнув Рильський і в виданому томі "Французь-

кі класики ХУІІ ст.". Прекрасно переклав він французьких парнасців, твори Пушкіна, особливо його віршований роман "Євгеній Онєгін". Поет перекладав і античних поетів. Своїми перекладами Рильський підніс українську мову до рівня передових мов.

Доля Рильськоподібна до долі інших українських письменників. Уже під час НЕП-у партія почала на нього накидатися, цькувати, закидаючи поетові втечу від життя, оспівування "солодкого світу", "клясичного спокою", втечу від сучасності, гедоністично-епікурейське сприймання світу, називаючи його трубадуром буржуазної культури, і нарешті, нап'ятувавши його найжахливішим окресленням, за яким, звичайно, скривається смерть, - "буржуазним націоналістом". Над молодим поетом навис Дамоклів меч. Рильський не став, як Хвильовий та Куліш, або деякі інші, полемізувати з партією, однак все ж таки ще спочатку помістив у київській газеті "Більшовик" статтю "Моя апологія або самооборона", просячи "не робити скороспілих присудів". Це діялося в році 1923. Поет заперечував, що під сучасністю не можна розуміти тільки фабричний димар та повстання проти капіталу. Поет писав: "Коли звернемось до моїх речей, то справді дивно читати в 1922-23 рр. про рибальство, спокій і т.д. Це не значить, проте, що я в час революції лише спокійно ловив рибу, а тільки вказує на одну особливість моєї психології: я можу одгукуватись ліричним віршем тільки на минуле, на те, що "одстоялось" у душі і може мати прозору форму, питому моїй манірі. Інакше писати не можу".

Згодом у циклі "Пісні дроворуба" поет писав:

"Ні, ні, прийдешнє не казарма!

Не цементовий коридор..."

Але що ж спроможна вдіяти людина, хоч би й геній, титан, проти велетня давуна, чи може дракона, яким є жорстока диктатура, яким був тоді комуністичний режим? У час розгрому

української культури в 1931 р. поет попадає до тюрми НКВД. Згодом іде на компроміс з жорстокою державною машиною, пише пісні про Москву, яка стиснула Україну за горло, удостоюється двох сталінських премій, стає режимовим поетом, державним достойником. Та Рильський врятував тільки своє тіло, бо навіть його попередню творчість партія пустила в забуття на кілька десятиріч, включно з чудовими перекладами. Поет у 35 років закінчує свою духову кар'єру.

Ворожа критика зарахувала Рильського - разом з М.Зеровим, П.Филиповичем, М.Драй-Хмарою і Ю.Кленом до неоклясиків. З них трьох перших знищила партія, Клен помер передчасно на еміграції, і тільки Рильський досягнув поважного віку. В його стилі панує простота вислову, ясність думки, зрівноваженість почувань. Рильському з них належить перше місце, як поетові, що все таки зберіг рівновагу духа, що допоміг йому його найбільший з-поміж них талант. Рильський відстоював зв'язок української культури з античною та західноєвропейською, зірвав з традиціями українського духового провінціалізму, давши ряд тонкого шліфу поезій, і в цьому саме його незабутня заслуга.

Рильський не тільки талановитий поет і перекладач, але й академік, він очолює Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії Академії наук УРСР, був членом президії АН, головою українського комітету славістів. Брав участь у міжнародних наукових конгресах.

Рильського можна уважати неофіційним головою країни, слово якого важило багато. Україна в його особі втратила моральну опору, так би мовити, батька. Він хоч пішов на співпрацю з режимом, проте, на відміну від Тичини, все ж таки зберіг хоча б мінімальну людську гідність. Українській культурі він залишив вінок гарних поезій, що без них вона зазнала б помітного збіднення. Треба усвідомити, що це відійшов у вічність один з навидатніших українських

поетів нашого сторіччя. Його роля в українському культурно-національному відродженні 20 ст. в час т.зв. НЕП-у настільки значна, що заслуг ніщо не є в силі стерти. Але і пізніше, в добі терору, і після неї, він був моральною опорою пригнобленого люду, який потребував національного авторитету.

Поет удостоївся найвищих державних премій, був депутатом до верховної ради, словом упривілейованою людиною імперії. Постає питання: яке зайняти становище до такого типу культурного діяча? Усі, що не захотіли або не могли піти з режимом на компроміс, давно знищені; залишилися тільки ті, що пішли на співпрацю, або ті, що відреклися своєї літературної діяльності. Категорично трактуючи це явище, ми мусіли б Рильського всеціло відректися, але на цьому українська культура втратила б дуже багато. Специфічні творчі та життєві умови під большевицьким режимом, змушують нас піти в етичних законах на компроміс і не підіймати на нього того каменя, що на нього жбурляла доля.

Понад півсторіччя служив Рильський українській культурі, ставав в обороні української мови, над якою висить постійна загроза, виявивши при цьому цивільну відвагу, ставав в обороні молодих поетів, що їх партія починала атакувати. Якщо наш народ змушений жити під большевицьким режимом і під окупантом, то, беручи до уваги його безоглядність, хтось мусів виконувати і таку ролю.

Поет помер 24 липня на 70-му році життя. Похований на Байковому кладовищі в Києві як державний муж, з відповідними почеснями. Коли його взяти як громадського діяча, то приходить на думку Платонова держава, якою керують філософи і поети. У большевицькій диктатурі хоч поети, не будучи державними діячами, упривілейовані, проте хоч вони й мають партійні або державні функції, вони, як і решта інших, за кількома виїмками, є тільки статистами. За гро -

мадсько-політичну діяльність нагороджений трьома орденами Леніна, орденом трудового прапора, орденом червоної зірки, медаллю "За доблесну працю у великій вітчизняній війні 1941 - 1945 років".

Це помер один з чільних чотирьох : Тичина, Бажан, Рильський, Сосюра, які у відродженні української культури, а в цьому випадку поезії, стоять в авангарді, як представники певної епохи, певного історичного відтинку, що позначений світанками, олімпійським підійманням, прометеївським горінням, і з другого боку, вовчим життям, жорстокою боротьбою.

Рильський у цій добі, як і весь український народ, пішов з дияволом на компроміс, зберігаючи однак певну дозу людської гідності.

Для прийдешніх поколінь це буде прикладом як робити і як не робити, з основним горінням : все вище і вище, щоб дочекатися доби, коли поет не потребуватиме кривити душу, і зможе вирощувати власну квітку у приватному городі, щоб згодом подарувати її національному городові.

.....

М.Рильський.

Т Р У Д .

Люби свій виноград і заступ свій дзвінкий.
Народи і царства мруть, міняються віки,
І там, де чабани дрімали супокійно,
Зростають городи, киплять криваві війни,
В змаганні вічному шаліє смертний люд ! .
Та знай, що тільки тут, де невгамовний труд
Землі насиченій родюче лоно ранить,
Доспіють ягоди і радощі повстануть.

.....
.....

З КОНФЕРЕНЦІЇ МІЖНАЦІОНАЛЬНОГО УМСА/УМСА СОЮЗУ.

Конференція Міжнаціонального УМСА/УМСА Союзу, що відбулася в Ебгавзен /Шварцвальд/ від 28. травня до 1. червня ц.р., була присвячена головним проблемам советської системи господарства.

Центральною темою першого дня конференції був "Розвиток комуністичної системи з погляду Заходу". Тому що референт цієї теми д-р В. Гумпель через нездужання не міг прибути на конференцію, згадану тему реферував інж. С. Ассман із Штутгарту. В трьох дискусійних гуртках обговорено окремо такі теми:

1. Політично-господарське становище Росії до жовтневої революції /дискусією керував інж. Ассман/;
2. Сталінські тези і методи здійснення соціалізму в одній країні /в дискусію впровадив і нею керував проф. др. Б. Кордук/;
3. Тези та методи Хрущова /керівник дискусії : д-р Г. Борбанді/.

Основний реферат другого дня конференції, на тему "Головні риси советської системи господарства", виголосив д-р Ф.-Ю. Кадор із Кельну, після чого відбулася в окремих гуртках дискусія над такими темами:

1. Державні засоби господарської політики комуністичної системи господарства /керівник дискусії: дипл. політеконом Г. Ліндав/;
2. Примат індустріалізації та метод перетворення сільського господарства в галузь промисловості /керував дискусією д-р Р. Шрайбер із Кельну/;
3. Міжнародний розподіл праці між "соціалістичними" державами - утворення цін на "соціалістичному

світовому ринку" - теорія і практика /керівником дискусії був Мілія Паєвіч/.

Так першого, як і другого дня конференції відбулося після зачитання висновків цих дискусій на пленумі ґрунтовне і жваве обговорення розроблених тем.

Третього дня відбувся під керівництвом д-ґа Кандора панель на тему "Діалектичний та історичний матеріалізм". Від Українського Християнського Об'єднання Молоді взяло участь у цій цікавій та успішній конференції, разом з головою УХОМ п-і О.Савицькою, семеро /7/ осіб.

М. А-й.

П.О.

Із збірки: Похід в напрямку на
Київ в 1919 р.

Марево, марево -
Київ під хмарами

Бачим здалека, здалека !..

Крок наш все дужчає,
скалами, кручами,

стрілами корчиться стежка!

Ріки на спрагу нам:

поють одвагу нам,

ширять і жили й зиниці.

Бої приспішені,

серця утішені :

Київ, Дніпро.... До столиці !

....

Х Р О Н І К А

: : : : Консультація про прачу в католиками. В липні цього року відбулася в Женеві консультація про інтерконфесійну програму керівників УМСА, що опікується католицькими членами.

: : : : Практична екумена в Карачі. Дальший крок до інтерконфесійної співпраці був зроблений пакістанською УМСА в Карачі. УМСА звернулася з проханням до римокатолицького архієпископа Пакістану, щоб він призначив одного священника до Головної управи УМСА. Досі вже 30% членів Управи є католиками, в тому президент і скарбник.

: : : : Конфесії започаткували новий діалог. Члени евангеліки канадійської УМСА в Торонто відбули цього року в особливий спосіб Великодні свята. Вони взяли участь в католицькому богослуженні, сиділи в церкві на призначених місцях і мали в руках католицькі молитвенники. Після богослуження пішли всі до католицького Інформаційного Центру, де патер О Кефе говорив про значення Служби Божої і про християнську єдність.

: : : : Семинар для голандської УМСА/УМСА. Національна Рада голандської УМСА/УМСА випрацювала для своїх членів вишкільний план, який має зазнайомити місцеві осередки з екуменічними справами.

: : : : Спеціальний звіт про Ватиканський Собор. Сер Франк Віліс, авторитет у справах екумени, брав участь як звітодавець від Світового Союзу УМСА в обидвох засіданнях Ватиканського Собору. В ілюстрованому журналі Світового Союзу "Ворлд Компніке" він написав обширну статтю про висліди Собору і їх значення для УМСА.

: : : : Гамбурзька УМСА в порозуміннї з евангеліцьким військовим душпастирством нав'язала контакт з жовнірами з Нігерії, які тепер стаціонууть у німецькому війську.

: : : : В 50 країнах був відзначений цього року світовий день... де пригада...

день дитини. Це свято має пригадувати, що 300 мільйонів дітей в різних країнах терплять голод, а їхнє психічне навчання і охорона здоров'я є недостатні.

: : : : Арт Лінклеттер, відомий американський артист телевізії є великим приятелем УМСА. У своїх виступах в телевізії він часто розповідає своїм слухачам, як багато він завдячує УМСА. Недавно він пожертвував свою посілість землю і великий будинок, вартости 250.000 доларів на цілі цієї організації.

Міністр виховання Алесандро Гарретон відкрив офіційно новий центр УМСА в Сантіяго/Чіле. Новий будинок має 8 поверхів. Тепер число учасників в програмі збільшилося з вісімсот на дві тисячі.

: : : : 70 співробітників УМСА з цілої Європи стрінулися в Сіллем/Голандія, щоби обмінятися досвідом у праці над молоддю в Європі.

: : : : В будинку ЦФМ в Касселі відкрито клуб для грецьких робітників. Грецький архимандрит Контомеркос, дякував від імени грецької православної церкви за опіку над грецькими робітниками.

: : : : Недавно почато будову нового будинку УМСА в Назареті. Будинок буде коштувати 325.000 доларів, головно з пожертв канадійських жертводавців.

: : : : В Нігерії засновано недавно перший клуб УМСА.

: : : : Американське суспільне життя є під цю пору під впливом майбутніх виборів. Американська УМСА переводить між населенням усвідомлючу і інформативну акцію .

: : : : Зід 6 до 25 жовтня буде відкритий в Токіо/Японія, з нагоди олімпійських ігор світовий табір для молоді, який співорганізувала японська УМСА.

: : : : З нагоди 100-літнього ювілею швайцарської УМСА вийшли спеціальні поштові значки з трикутником.

: : : : На конференції в Кіруна/Швеція представники шведської УМСА і УМСА вирішили створити спільне об'єднання.

